

STŘETNÝ BOJ A VZDUŠNÝ VÝSADEK

K účinnému využití výsledku jaderných úderů a k zabezpečení rychlého tempa postupu budeme zpravidla na hlavním směru útoku divize vysazovat **vzdušný výsadek**. V souladu s ustanovením předpisu Vševojsk-1-1 to může být zesílený mostofeický prapor, který při vysazení z vrtulníků bude plnit úkoly jako **taktický vzdušný výsadek**.

Ve prospěch divize nejen na hlavním, ale i na druhém směru může působit **vrtulníkový, padákový anebo kombinovaný výsadek** (v závislosti na možnostech).

Celkovou hodnotu vysazovaných jednotek, hloubku vysazení, délku bojové činnosti, důležitost předpokládaných prostorů vysazení u jednotlivých druhů výsadeků bude bezprostředně ovlivňovat celkový vývoj situace na frontě, charakter bojového úkolu, jakož i **druh bojové činnosti**.

Jiné podmínky bude vytvářet útok, střetný boj anebo obrana.

V minulých článcích jsem věnoval potřebnou pozornost zohlednění variant použití vzdušných výsadeků, zejména v útoku, jako hlavnímu druhu bojové činnosti. Určitým způsobem jsou opomíjeny celkové možnosti bojového použití vzdušných výsadeků ve střetném boji.

Článek 179 Vševojsk-1-1 stanoví „... že střetný boj je druh boje, při němž se obě strany snaží dosáhnout svého cíle útočnou činností...“ Ke střetnému boji bude nejčastěji docházet při rozvíjení hlavních sil divize z pochodu. Prakticky na počátku bojové činnosti, kdy o předstížení nepřítel v **ovládání výhodných a mnohdy i rozhodujících čar a prostorů**, jako

např. hraničních přechodů a jejich přístupů na jednotlivých směrech.

Soudobá bojová činnost, která se vyznačuje vysokou manévrovostí, dynamičností, rychlými a náhlými změnami situace, vedením boje na široké frontě, vytvářením značných mezer anebo zničených, popř. zatarasených prostorů, nepřímo ovlivňuje tu skutečnost, že **k střetnému boji bude docházet i v průběhu bojové činnosti, prakticky za útoku anebo i v obraně**.

Ustanovení, že na hlavním směru útoku divize můžeme vysadit z vrtulníků taktický vzdušný výsadek, platí pro vedení střetného boje.

Proto uvedu názory na možné varianty bojového použití vrtulníkového výsadeku ve střetném boji, včetně padákových a kombinovaných výsadeků. K tomu mě vede skutečnost, že jednotlivá ustanovení řádů a předpisů tuto činnost dostatečně nevysvětluje.

Prakticky u divize může dojít k střetnému boji za různých podmínek. Můžeme si stanovit určité vstupní předpoklady. Např. divize bude organizovat pochod z týlu k frontě, z prostoru denního odpočinku do vyčkávacího prostoru, z vyčkávacího prostoru na čáru zasazení, při zajišťování operační sestavy anebo překrytí státní hranice, při odražení agrese nepřítel, přechodu do rozhodné útočné činnosti, jakož i při boji se zálohami nepřítel.

Právě při střetném boji je zřejmé, že obě bojující strany se budou snažit eliminovat nedostatečné zprávy o složení, prav-

děpodobné síle, možnostem i zámyslu nastávající činnosti protivníka, na základě toho nejen získat, ale i udržet rozhodující iniciativu. Střetný boj se bude též vyznačovat značnými mezerami v sestavách vojsk a odkrytými boky. To vše bude vytvářet výhodné podmínky pro to, aby kterákoliv strana využila „přímo nabízející se slabiny“ v sestavě protivníka a rozhodnou činností pronikla do boku a týlu jeho sestavy. Zatím co na jedné straně vzniklé mezery vytváří větší možnost ničit protivníka po částech, tak včasné obsazení předpokládaných čar zabezpečuje vyšší stabilitu celé sestavy divize s důrazem na zabezpečení boků a týlu.

Mimo otázek rychlého, kvalitního rozhodovacího procesu velitelů bude zde sehrávat rozhodující úlohu **předjetí nepřítele v jaderných a leteckých úderech v obsazení výhodných, důležitých čar**, ve včasné zahájení dělostřelecké palby, zabezpečení rozvinutí hlavních sil a ve vedení překvapivé ztře. Ovládnutí výhodné čary, jak uvádí předpis, můžeme ztotožňovat i s určitým prostorem. Protože cílem je vytvořit příznivé podmínky pro předjetí nepřítele v námi zvoleném terénu, prakticky na pomyslné čáře a dovedným, překvapivým manévrem mu způsobit nejen ztráty, ale vytvořit podmínky pro přechod do rozhodné útočné činnosti, popř. do pronásledování.

Ovšem s přihlédnutím na předpokládanou konfiguraci terénu, nedostatek podélných pochodových os, možnosti zatarasení, zamoření rozsáhlých prostorů, nutnost volby onjždě v podstatně horším terénu bude málo pravděpodobné, že **výhodné čary a s potřebným časovým předstihem** budou obsazovat pouze prvky pochodového zajištění.

Navíc tyto čary, které bezprostředně ovlivní nastávající bojovou činnost, nemusí být pouze **na směru postupu, ale i na bocích**. A to podstatně ovlivňuje nejen potřebný čas, ale i vyčlenění dalších sil a prostředků, protože boční čary nemusíme dosáhnout přímočarým manévrem. V řadě případů to nedovolí schůzlost terénu a vlastní průběh komunikací.

Bojové použití **vzdušných výsadek ve střetném boji má tudíž plné uplatnění**. Praxe nám potvrzuje, že pouze **vzdušný výsadek** je schopen v krátké době přepravit vzduchem osoby a materiál do předem zvoleného prostoru. Pokud některé prostory vysazení nezabezpečí úspěšně přistání padákových výsadek, najdou uplatnění vrtulníky.

Z těchto hledisek můžeme stanovit, jaké úkoly mohou vzdušné výsadky plnit.

Předpis Vševojsk-1-1 v článku 200 uvádí, že „... **taktického vzdušného výsadku**, vysazovaného od divize se používá k **ničení jaderných zbraní a k pomoci útočícím útvarům při zničení hlavních nepřátelských uskupení ... někdy zaujme vzdušný výsadek výhodnou čaru a svou aktivní činností zdržuje přísun nepřátelských záloh na bojiště ...**“

Můžeme tedy přijmout dílčí závěr, že v střetném boji počítáme **pouze** s vrtulníkovými výsadky. A navíc, že druhy bojové činnosti, **postrádají specifiku střetného boje**.

K dosažení stanoveného cíle střetného boje mohou též divize uskutečnit velmi rychlý a rozptýlený přesun i na velké vzdálenosti. Proto na pravděpodobné směry postupu hlavních uskupení nepřítele a jeho prostředků jaderného napadení vysíláme skupiny hloubkového průzkumu. V souladu s ustanovením předpisu Zprav-1-1 tyto skupiny v prvním pořadí vedou průzkum jaderných prostředků, předávají potřebné souřadnice pro vlastní raketové vojsko a v druhém pořadí mohou vést diverzní činnost. Přitom k diverzní činnosti přecházejí pouze v době, kdy je nebezpečí z prodloužení. Současně zaměřují svou průzkumnou činnost na důležité komunikační, po kterých se přesunují hlavní síly nepřítele.

Při promítnutí vzdálenosti vysazení a prostoru působení těchto skupin od prvků pochodového zajištění a zejména hlavních sil divize zůstává značná část prostoru neúčinně nastávající činnosti bez účinné kontroly. Ke zpomalení postupu nepřítele můžeme využít zásahů stíhacího a stíhacího bombardovacího letectva. Současně také vzdušného výsadku, který na směru pravděpodobného postupu nepřítele můžeme vysadit na nejdůležitější prostory, jako jsou přechody přes vodní tok, soutěsky, přístupy k lesnímu masivu, údolí a komunikační uzly. Jejich včasné ovládnutí donutí nepřítele k nečekanému zahájení bojové činnosti v neplánovaném prostoru. Tím vzdušný výsadek v součinnosti s vlastním letectvem a při využití potřebných údajů od skupin hloubkového průzkumu získá potřebný čas pro vlastní pozemní vojska. Za předpokladu, že nepřítel části sil bude zavázán do boje a hlavními silami bude olinisko odporu obcházet, opět získáme potřebný čas. A to je rozhodující činitel střetného boje.

Proto není správné, že ve střetném boji mají uplatnění pouze vrtulníkové výsadky, ale i padákové anebo kombinované výsadky ve prospěch divize. Prakticky všechny druhy vzdušných výsadek.

Podle zkušenosti můžeme ve **střetném boji pro vzdušný výsadek** stanovit tyto bojové úkoly:

— ovládnout výhodný prostor na stanovené čáře, který udržet do příchodu hlavních sil divize,

— ovládnout určenou čáru k zabezpečení boku a styku divize,

— zatarasovat osy postupu nepřítele s využitím vysoce brizantních trhavin a zápalných látek,

— přepadat VS formou léček, zřizovaných kombinovaných fugasů se zpožděným účinkem,

— ničit jaderné prostředky nepřítele za přesunu obdobným způsobem jako velitelská stanoviště,

— ničit výsadek nepřítele a zabezpečit rychlé proniknutí vlastních pozemních vojsk tímto prostorem,

— vyhledat rozhodující mobilní objekty a cíle malých rozměrů pro navádění vlastního stíhacího a stíhacího bombardovacího letectva.

Tyto úkoly můžeme plnit různou formou bojové činnosti. Můžeme zde použít tyto parametry:

1. Vzdušný výsadek vysadíme přímo na výhodnou čáru.

2. Hlavní síly vzdušného výsadku vysadíme na výhodnou čáru a část sil na přístupy ve vzdálenosti až 5 km.

3. Vzdušný výsadek vysadíme do dvou i více prostorů na přístupech k výhodné čáře ze vzdálenosti 5–10 i více km.

4. Vzdušný výsadek vysadíme do několika prostorů, které jsou učeněny za sebou anebo vedle sebe. Přitom vzdálenost mezi jednotlivými prostory vysazení může být 10 i více km.

5. Vzdušný výsadek vysadíme na větší vzdálenost, zpravidla 30–50 km před výhodné čáry na směru postupu divize anebo k zabezpečení boků.

Přitom jednotlivé varianty vysazení můžeme libovolně kombinovat, což závisí na konkrétním charakteru bojového úkolu vzdušného výsadku, hloubce vysazení, délce bojové činnosti, způsobu podpory a bezprostřední konfiguraci terénu v prostoru vysazení a vedení bojové činnosti.

Pokud použijeme **padákový anebo kombinovaný výsadek** ve prospěch divize, pak hloubka vysazení a šířka bojového úkolu může být **podstatně větší a celkové možnosti se několikanásobně zvýší**. Prakticky půjde o vysazení a vedení bojové činnosti na velkém prostoru. Tzn., že vzdušný výsadek podle druhů můžeme vysadit do různé hloubky, na více míst, což bezprostředně znesnadní postup a možnost manévru nepřítele.

Vrtulníkový výsadek v závislosti na organizační struktuře motostřeleckého praporu, počtu a typu přidělených vrtulníků může plnit úkoly podle jednotlivých variant, **v prostorovém a časovém omezení**. Jestliže vzdušnou přepravu a vysazení vrtulníkového výsadku zabezpečí velkapatní vrtulníky, celkové bojové možnosti se **několikanásobně zvýší**. Zvýší se i **rozměr prostoru vysazení, hloubka vysazení a délka samostatné bojové činnosti**.

Ve střetném boji nebude výjimka, kdy do vzdálenějších prostorů bude **současně** vysazen **padákový výsadek** a na poměrně kratší vzdálenost na směr postupu hlavních sil divize anebo k zabezpečení boků **vrtulníkový výsadek**. Popř. k ovládnutí výhodné čáry pro hlavní síly divize budeme plánovat **kombinovaný výsadek** (v prvním pořadí vysadíme padákový výsadek, který zničí nepřítele v prostoru vysazení a zabezpečí přístání dalšího sledu. V druhém pořadí přistane vrtulníkový výsadek na zajištěných přistávacích plochách a bezprostředně přechází na jednotlivé směry k zesílení padákových výsadeků).

Požadavky na bojové použití vzdušných výsadeků různého druhu budou z hlediska možných úkolů neustále stoupat. Odpovídá to současnému trendu zvyšování vzdušné mobilnosti nejen pozemních útvarů a svazků, ale i rozhodujících jednotek druhů vojsk. Rozmanitost bojových úkolů, které mohou vzdušné výsadky plnit ve prospěch divize, nemůžeme aplikovat pouze na vrtulníkové výsadky. Vždy bude záviset na konkrétní situaci, důležitosti charakteru úkolu a celkových možnostech vzdušné přepravy.

Přitom chci zdůraznit, že ve střetném boji je a bude rozhodující čas.

Jaké jsou vůbec časové možnosti ovládnout předem stanovenou výhodnou čáru?

Za předpokladu, že pochod divize bude organizován s předvídáním střetného boje na třech pochodových osách (pluky na samostatných směrech), tak před hlavní síly divize bude vyslán **předsunutý odřad**. Na dalších osách k zabezpečení hlavních sil pluků **předvoje**.

Požadavkem je, aby předsunutý odřad postupoval ve vzdálenosti **dvou až tří hodin pochodu, tzn. 40–60 km, a předvoje 20–30 km. Navíc před předvojem ve vzdálenosti 5–10 km čelní pochodová záštita**.

Lze namítnout, že při pochodu směšených proudů může být průměrná rychlost podstatně vyšší. Ovšem to ovlivňuje skutečná rychlost přesunu dělostřeleckých útvarů. Proto můžeme pro další kalkulaci stanovit průměrnou rychlost 25 km/h.

Tabulka 1

P č.	Prvky	Vzdálenost	Čára č. 1 Potřebný čas	Vzdálenost	Čára č. 2 Potřebný čas
1.	PO	90	3,36/09,36	120	4,48/10,48
2.	ČPZ předvoje	115	4,36/10,36	145	5,48/11,48
3.	Předvoj	120	4,48/10,48	150	6,00/12,00
4.	Hlavní síly	140	5,36/11,36	190	7,36/11,36

Při pochodu divize po třech osách může délka každého proudu dosahovat 100 i více km. Teoreticky žád proudů se dostane na pomyslnou čáru čela proudu za 4 hodiny.

Za předpokladu, že důležitá čára číslo 1 (2) je vzdálena 90 (120) km v 06.00 h, pak pravděpodobnost dosažení — viz tabulku 1.

V tabulce počítáme s hodnotami, kdy PC je vzdálen od hlavních sil 50 km, předvoj 20 km a pochodové zajištění od předvoje 5 km. Současně v čitateli uvádím potřebnou dobu pro překonání uvedené vzdálenosti a ve jmenovateli astronomický čas dosažení jednotlivých čar.

Z výpočtů je zřejmé, kolik hodin a jaká hodnota útvárů z divize dosáhne stanovené čáry. K tomu připočítat určité koeficienty, kterými můžeme stanovit nižší anebo vyšší průměrnou rychlost.

Můžeme za těchto podmínek vysadit taktický vzdušný výsadek?

Opět je nutné si stanovit určité předpoklady. V 06.44 h je představený odřad od čáry č. 1 90 km, hlavní síly divize 140 km. Motostřelecký prapor, který je určen k činnosti v taktickém vzdušném výsadek, se přesunuje v hlavních silách divize zpravidla v druhém sledu. V tom případě může být vzdálen od stanovené čáry 150—180 i více km.

Vezme-li se v úvahu průměrný čas, který je potřebný na plánování bojového použití taktického vzdušného výsadek, zajištění vyčkávacího prostoru, rozpoznání nakládacích míst, naložení materiálu, nasazení osob a bojový let do prostoru vysazení, vyjde souhrnně potřeba **5—8 hodin**. Pak taktický vzdušný výsadek nemůže uspět ani pro vysazení na čáru číslo 2. Současně za každou hodinu, kterou bude taktický vzdušný výsadek soustředěn ve vyčkávacím prostoru, se budou hlavní síly divize vzdalovat v průměru o 25 km,

tj. celkem o 125—200 km. Zde dochází k další disproporcii z hlediska účinného doletu vrtulníků. Na základě těchto skutečností můžeme přimnout dílčí závěr, že **bojové použití taktického vzdušného výsadek ve střetném boji je za takových podmínek málo pravděpodobné**.

Ovšem je pravděpodobné za předpokladu, že vysazení připravíme vžitými zásadami jako pro útočnou činnost. Zvláštností střetného boje si přímo vynucují nejen docenit, ale i aplikovat tyto specifiky na způsob přípravy a bojového použití vzdušného výsadek jednotlivých druhů, tzn. padákového, kombinovaného anebo vrtulníkového.

V další části ukáží, co je nutné učinit k zabezpečení **reálného vysazení** taktického vzdušného výsadek **ve střetném boji**. Jde o tato opatření:

- **plánovat** použití taktického vzdušného výsadek ve variantách **na celou hloubku** útoku divize,

- podle počtu prostorů vysazení **stanovit** co do úkolu možné bojové sestavy, rozsahu přidělení posilových prostředků, **stejně varianty**, které se mohou lišit pouze charakterem terénu,

- **předem stanovit** pravděpodobné **vyčkávací prostory** pro naložení a nasazení taktického vzdušného výsadek opět vzhledem k variantám vysazení a rychlosti postupu vlastních jednotek.

- podle variant vysazení mít **připraven rozpočet pro vzdušnou přepravu a vysazení** (bližší údaje jsem uvedl ve VM 4/74),

- pro každý vyčkávací prostor mít stanovenou **trať bojového letu** a potřebnou dobu dosažení nakládacích míst od obdržení signálu k vysazení,

- motostřelecký prapor a přidělené jednotky, předurčené k bojové činnosti v týlu nepříteli, mít **soustředěny v rámci hlavních sil divize**,

- u praporu mít vyčleněn **zpětný od-**

řad a potřebné mobilní prostředky se zvyšou zálohou munice a materiálu,

— příslušníci taktického vzdušného výsadku prostudují podrobně **terén v prostoru vysazení,**

— při zaujetí kteréhokoliv vyčkávacího prostoru mít předem stanovený **signál pro varianty vysazení,**

— po obdržení signálu k vysazení brát na vzdálenost pouze materiál **podle platné varianty.**

Taktický vzdušný výsadek musíme průběžně seznamovat a sladovat k bezprostřední nastávající bojové činnosti.

Po obdržení signálů k vysazení motostřeleckého praporu zaujímá nejbližší předem určený vyčkávací prostor, kde probíhá:

— sladění činnosti na podkladě posledních zpráv o nepříteli,

— kontrola rozdělení jednotek podle plánu naložení a nasazení,

— vytyčení nakládacích míst,

— organizace naložení bojové techniky, materiálu a nasazení osob,

— předání signálu o dosažení pohotovosti ve vrtulnících.

Přítom může dojít k situaci, kterou při předvídání střetného boje nelze vyloučit. Velitel taktického vzdušného výsadku bude muset zaujmout i **neplánovaný vyčkávací prostor.**

V takovém případě je **velitel divize se svým štábem** povinen předat včas a souběžně signál k veliteli taktického vzdušného výsadku a veliteli vrtulníkového útvaru. Obdobně musí upřesnit, přesně určit prostorové a časové vymezení zaujetí nového vyčkávacího prostoru s uvedením doby pohotovosti na nakládacích místech.

Konkrétní čas vysazení může také předat současně anebo až po zaujetí vyčkávacího prostoru popř. před nebo při dosažení pohotovosti na nakládacích (např. při ukončení naložení bojové techniky, materiálu, před nasazením osob nebo po nasazení osob).

Při zaujetí neplánovaného vyčkávacího prostoru musí **velitel taktického vzdušného výsadku** učinit potřebná opatření k podrobné rekognoskaci nakládacích míst a stanovit přesný počet vrtulníků, které na nich přistanou. Současně musí zabezpečit vytyčení nakládacích míst pro přistání operační skupiny od vrtulníkového pluku, která s potřebným časovým předstihem společně s ním sladí nové otázky včetně konkrétního rozdělení vrtulníků v neplánovaném vyčkávacím prostoru.

Počáteční rekognoskace s velitelem, který je určen pro činnost v taktickém

vzdušném výsadku, se bezprostředně zúčastní příslušník anebo několik letců ze **skupiny bojového velení letectva**, kteří vyhodnotí potřebné přistávací prametry.

Při realizaci těchto opatření budou skutečně časové možnosti vysazení taktického vzdušného výsadku mnohem vyšší.

V případě, kdy velitel divize vydá v 06.00 hodin souběžně signál k vysazení taktického vzdušného výsadku na konkrétní variantu, můžeme počítat s dosažením stanovené čáry číslo 1 (2) v této době:

— proniknutí signálu k veliteli taktického vzdušného výsadku a k veliteli vrtulníkového útvaru do 2'

— zaujetí vyčkávacího prostoru motostřeleckým praporem, během přesunu sladěvání potřebných otázek 20'

— rozdělení sil a prostředků, materiálů na určená nakládací místa v souladu s plánem vzdušné přepravy a vysazení 20'

— naložení bojové techniky, materiálu a nasazení jednotek 20'

— bojový let do prostoru vysazení při vzdálenosti 140 km 35'

— vysazení na přistávacích plochách 3'

Celkově potřebná doba od vydání signálu 100'

Taktický vzdušný výsadek můžeme při obdržení signálu v 06.02 hodin vysadit na čáru číslo 1 v 07.00 hodin. Na čáru číslo 2, kde celková vzdálenost dosahuje 170 km, v 07.47 h.

V této době je předsunutý odřad vzdálen od čáry číslo 1 48,3 km a od čáry číslo 2 79 km. Při stanovené rychlosti pochodu můžeme předpokládat, že může dojít ke sloučení za 1,48 anebo 3,06 hodin.

Předpokládaná vzdálenost a zejména délka bojové činnosti odpovídá bojovým možnostem taktického vzdušného výsadku v hodnotě motostřeleckého praporu bez těžké bojové techniky. Přitom na předpokládané rychlosti postupu PO závisí i možnost podpory vysazených jednotek přiděleným dělostřelectvem.

V závěru chci zdůraznit, že časový předpoklad bojového použití taktického anebo jiného druhu vzdušného výsadku bude plně záviset na celkovém rozsahu předem připravených opatření. Pouze tak můžeme určitou časovou dobu i nadále zkracovat. Přitom každé zkrácení vyžaduje vyšší, kvalitní a povšechné zabezpečení jakož i dokonalou organizaci součinnosti.